

אמון הציבור בתקשורת // 9 חטאי התקשורת

1 < הכול מפוזר | 2 < אינטרסים | 3 < תוכן שיווקי | 4 < רשתות חברתיות | 5 < תת ייצוג | 6 < פייק ניוז | 7 < עודף יח"צ | 8 < מודל עסקי | 9 < דעה מול עובדה

5 / תת ייצוג

אולפני יום שישי
בערוצים 13 ו'12.
הכתבים לענייני
ערבים תמיד יהודים
דוברי ערבית
צילומי מסך

כדי לזכות באמון של החברה הערבית, התקשורת צריכה להתחיל לעבוד קשה יותר

בכל הקשור למקומם של הערבים במציאות של שנת 2020 - התקשורת משתרכת מאחור • במקום לספק תמונה מגוונת, מורכבת ושלמה של המצב הנוכחי, היא ממשיכה לשעתק ולשמר סטריאוטיפים ודעות קדומות של החברה היהודית לגבי הערבים • הפגיעה היא בסופו של דבר בכל הצופים

המסחריים מחפשים בעיקר רייטינג ומחזורים אחרי המיינסטרים המדומיין. הם עדיין טועים לחשוב ששילוב דוברים ערבים ועיסוק בחברה הערבית יפגע בפופולריות שלהם וירחיק את הצופים היהודים. אבל הם טועים. מרבית הצופים שלהם כבר מורגלים בשותפות ובקשר יומיומי עם האזרחים הערבים.

בגידה בשליחות

לתקשורת המרכזית אמורה להיות שליחות מקצועית - לשקף לקהל בבית את מציאות החיים שם בחוץ. במשך שנים היא סיפקה תמונה חד-צדדית ומעוותת של החברה הערבית; מעטה לדבר איתם או להעסיק אותם, והציגה אותם בעיקר כאויבים או כקורבנות, במקום להתייחס אליהם כקולקטיב מורכב ומגוון, ולהשקיע מאמצים באיתור מראיינים ודוברים מומחים מטעמם. אותם כלי תקשורת לא אמורים לשרת ולייצג את הקהל היהודי בלבד - הם שייכים לכלל אזרחי המדינה. במשך שנים הם בגדו בשליחות הזאת בכל הקשור לחמישית מאזרחי המדינה, וייצרו חוסר אמון מוחלט אצלם. כשהתקשורת מדירה את הערבים ומציגה אותם בצורה שלילית, היא פוגעת באמון כלל הצופים שלה. במקום לספק להם תמונה אמينة של המציאות ב-2020, היא ממשיכה לשעתק ולשמר סטריאוטיפים ודעות קדומות. בכך היא מעמיקה פערים, הפרדה וסכסוך. אם התקשורת לא תתאים את עצמה למציאות הדינמית, היא לעולם לא תצליח לזכות באמון הציבור - ערבי ויהודי כאחד. ●

על האזרחים הערבים, אבל כמעט ולא ידברו איתם, כפי שמראים נתוני מדר הייצוג (או למעשה ההדרה) של עמותת "סיכוי" ו"העין השביעית", המתפרסמים על בסיס שבועי. פרשנים וכתבים מובילים, כמו רוני דניאל, צבי יחזקאל, עמית סגל ורינה מצליח, נתפסים כנציגי הממסד המדכא והגזעני שחושד בחברה הערבית. הם מדברים מעל ראשי הערבים ומסבירים להם מה נכון עבורם ואיך הם צריכים להשתלב בחברה הישראלית בצורה מוצלחת - וכנועה. האזרחים הערבים נמצאים היום במקום אחר לגמרי מבחינת החברה והכלכלה בישראל. הם משתלבים היטב בתעסוקה, בהייטק, בכלכלה ובאקדמיה ואפילו במשרדי הממשלה. יש רופאים, מרענים וכלכלנים ערבים בכירים והכדורגלנים הערבים מעטרים את שערי מוספי הספורט. מבחינה זו התקשורת המרכזית עדיין נמצאת בפיגור רב. סיכום מדר הייצוג של 2019 הראה שבתוכניות האקטואליה המובילות רק כ-4% מהדוברים היו ערבים - חמישית מחלקם האמיתי באוכלוסייה. רק רבע מהם רואיינו כמומחים ואנשי מקצוע. בניגוד לשיפור כשידור הציבורי, בערוצים המסחריים המצב גרוע יותר ובתוכניות המובילות שם ייצוג הציבור הערבי הוא 1%-2%. זה לא מקרה - ראשי הערוצים

כתבים ופרשנים כמו רוני דניאל, צבי יחזקאל, עמית סגל ורינה מצליח נתפסים כנציגי הממסד המדכא והגזעני שחושד בחברה הערבית. הם מדברים מעל ראשם של הערבים ומסבירים להם מה נכון עבורם

בטרמינולוגיה פטריוטית ציונית הצורמת לאוזן הערבית. מושגים כמו "עלייה", "התיישבות" ו"צבא ההגנה", נותרו צורמים ומרחיקים עבור צרכני התקשורת הערבים, שהמשיכו להאזין ולצפות בשידורים הציבוריים. במשך שנים הרגיש האזרח הערבי שהתקשורת הישראלית לא מכבדת אותו. גם כשדיברו בערבית, זאת הייתה ערבית שונה ומשונה, ערבית צבאית, שמוכירה את יחסי הכוח ומשמרת אותם. העיתונאים והפרשנים שהופיעו כ"מומחים וכתבים לענייני ערבים" היו תמיד יהודים דוברי ערבית, בדרך כלל יוצאי צבא או בעלי רקע ביטחוני - תופעה שעדיין קיימת היום. מול כלי התקשורת בעברית המצב היה חמור יותר. החשדנות של קהל הצופים הערבי היה כלפי השפה עצמה. במשך שנים העברית נתפסה כשפת האויב, וגם כשזו התחיל להשתנות זאת עדיין נותרה השפה השנייה, שפת הממסד, שבה תמיד הערבים ירגישו חסרי ביטחון או בעמדת נחיתות. כצופה זה יוצר רתיעה, אך כמראיין או כעיתונאי זה חסם של ממש, שמונע חדירה של אזרחים ערבים לשיח עצמו ולהשפעה על התקשורת מבפנים.

מדברים עליהם, לא איתם

עם השנים המקום של החברה הערבית בישראל מתחיל להשתנות. למרות האתגרים והחסמים הרבים, האזרחים הערבים הופכים לחלק מהחברה. אבל חוסר האמון והחשש מפני התקשורת בעברית עדיין קיים ויש לכך סיבות טובות. התקשורת המרכזית ובעיקר מהדרות החדשות עדיין נתפסות כמייצגות את הממסד האמביוולנטי וההשדן כלפי האזרח הערבי. בתקופות של מתיחות ביטחונית המתח הזה מחריף. בדרך כלל ידברו שם

כאמלה טיון ועידן רינג

יחסים של האזרחים הערבים עם התקשורת הישראלית בעברית היו מורכבים וטעונים מיומם הראשון. עוד לפני עידן השידור המסחרי, ערוצי הטלוויזיה והרדיו בעברית היו ציבוריים ונתפסו על ידי האזרחים הערבים כתעמולה ממסדית וחלק בלתי נפרד מהממשל הצבאי; זרוע של הסדרת הכיבוש ומחיקת הזהות וההיסטוריה הפלסטינית כאן. אפילו השימוש בשפה הכיל מחיקה של שמות והיסטוריה פלסטינית לטובת שמות עבריים וציוניים ושימוש תכוף

להשכרה בניין 8800 מ"ר

אכלוס 07/20

כחלון אס.א.י. אחסנה בע"מ

050-5484812

בפארק עסקים כפר סבא

דרך המלך 16

shirutai-ahsana.co.il

כאמלה טיון היא רכזת פרויקט הייצוג בתקשורת של עמותת "סיכוי"; עידן רינג הוא מנהל שותף של המחלקה לחברה משותפת בעמותה